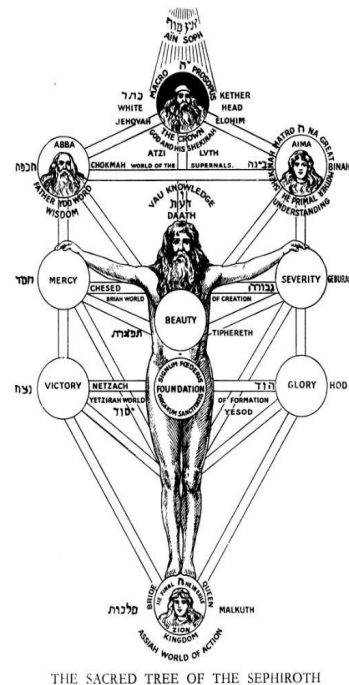

EURÁZSIAI KALEIDOSZKÓP

Theosophia

1. előadás: A Kabbala lelke: a 10 szefirot

Farkas Flórián
Mikes International
Hága, 2014. október 9.

Az Eurázsiai Kaleidoszkóp prezentációs (pdf), valamint hanganyaga (mp3) szabadon felhasználható egyéni, illetve oktatási célra. Kereskedelmi felhasználás esetén a Mikes International írásbeli engedélye szükséges.

© Mikes International, 2001-2014

***KérjeteK és adatik néktek; keressetek és
találtok; zörgessetek és megnyittatik néktek.***

Máté 7:7

Bevezetés

- Kabbala - קַבְּלָהּ = „kapni”, „hagyomány”
- A zsidó vallás ezoterikus magja. Eredete a pátriárkákig vezethető vissza.
- Úgy a szufizmussal, mint a középkori keresztény miszticizmussal rendszeres kapcsolat.
- Mindig is egy szerves, élő szervezet volt, s a mai napig az. (Generációk százai, ezrei.)
- Hasonlóan a többi ezoterikus hagyományhoz, a Kabbalát is csak belülről, immanens módon lehet megérteni, átélni. A Kabbala művelése nem pusztán intellektuális tevékenység.
- Az utóbbi időben a kulcs művek megjelentek fordításban, de a többség még mindig kéziratban van (nagy könyvtárakban: Library of Jewish Theological Seminary of America – New York, Héber Egyetem Könyvtára – Jeruzsálem, Bodleian Library – Oxford, Bibliothèque Nationale – Párizs, British Museum – London, Bibliotheca Apostolica Vaticana – Vatikánváros, Columbia University Library – New York, Lenin Állami Könyvtár – Moszkva, vagy magánkézben).

Bevezetés

- **TaNaKh** (תנ"ך) → kánon ('héber biblia' – a sorrend más)
 - Torah (תורה) = 'Útmutatás', 'Tanítás'
 - Nevi'im (נביאים) = Próféták
 - Ketuvim (כתובים) = Írások
- **Mishnah** (משנה) = 'ismétlés', 'tanulni és átnézni',
'másodlagos' → az orális Torah első írott magyarázata
(Kr.u. 200 körül került lejegyzésre Yehuda haNasi rabbi által) → tematikus tárgyalási szerkezet
- **Tosefta** (תוספתא) = 'kiegészítés' – a Mishnah-nak a kiegészítése
- **Talmud** (תלמוד) = 'útmutatás', 'tanulás' → a judaizmus központi könyve
 - Mishnah
 - Gamara (גמרא) : 'hagyományból tanulni' → a Mishnah kommentárja
 - Jeruzsálemi Talmud: Kr.u. 350-400
 - Babiloni Talmud: Kr.u. 500 körül
 - ezen alapszik a zsidó vallásjog, etika, hagyomány, történelem, szokás, filozófia, stb.
→ egy óriási nagy gyűjtemény
- **Midrash** (מדרש) → a TaNaKh (bonyolultabb) részeinek homiletikai magyarázata rabbinikus történeteken keresztül
 - Halakha → joggal kapcsolatos
 - Aggadah → nem joggal kapcsolatos

Bevezetés

A Kabbala tudománya három fő területre osztható:

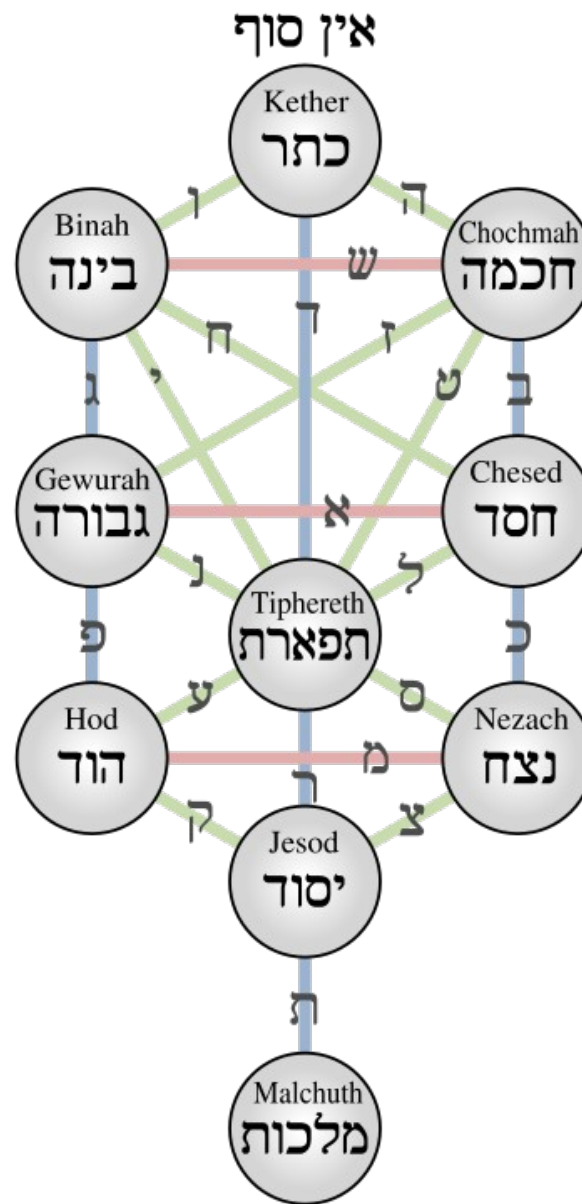
- Elméleti:
 - Konceptuális elméleti keret, amelybe a másik kettő elhelyezhető. A filozófia által feltett kérdésekre ad választ, úm. misztériumok, az anyagi tér, a tíz Szefirot (Isteni Kisugárzás), stb.
 - *Zohar, Bahir, Isaac Luria (Ari)*.
- Gyakorlati:
 - Egyfajta fehér mágia, technikák leírása, amivel természetfölötti erőket lehet segítségül hívni.
 - Isteni nevek inkantálása, amulettek és talizmánok használata, tenyérjósítás, arcolvasás, asztrológia.
 - Nagyon kevés írás maradt fenn, ami fennmaradt az inkább az európai nem-zsidó mágikus iskolákban maradt fenn (kevésbé tanulmányozott terület).
- Meditatív:
 - A Kabbala egész történetében jelen van.
 - *Sefer Yetzirah*
 - A terminológia nehézsége → nem köztudott.

A Kabbala alapproblémája

- A 10 szefirot kérdését már a Mishnah különböző részei is tárgyalták
- Igazán részletesen és meglehetősen szisztematikusan a Kabbala kulcsműveiben találjuk tárgyalásukat
- Mit is értünk 'Isten' alatt? → aki a trónon ül?
- Differenciálatlan egész → *pleroma* = teljesség
- Hogyan lehet ezt mégis leírni, megközelíteni?
- Az egyik legrégebbi könyvben, Sefer Yetzirah → szefirot = 10 alapszám (10 kinyilatkoztatás ('legyen...') + a héber abc 22 betűje → a bölcsesség 32 csodálatos útja = a létezés lényegi struktúrája
- Sokszor a szefirot tárgyalása során találkozunk fizikai hasonlatokkal: korona, trónus, kertek, természet, emberi test, nemi egyesülés, mag, stb.
- A valóságban a szefirot nem térben és időben létező entitások → belső istenti entitások (princípiumok), amelyek a felosztás előtt már léteztek.
- *Szefirah* = szám → magas metafizikai absztrakció: a szefirot létezése egyfajta multiplicitást / többszínűséget jelez az isteni egységben, egyfajta potenciális 'többet' az abszolút Egyben.
- A szefirot fogalma a kabbalisták válasza a miszticizmus alapproblémájára: 'Ha minden egy, honnan származik a sok?'

A Kabbala alapproblémája

- A válasz hasonló a többi misztikus hagyományhoz: *Ein Sof* vagy *ayin* (pld. hindu) apophetikus (negatív → fosztóképzők használata) = primordiális 'üresség'.
- Az Ein Sof túl van tapasztalaton vagy leíráson, de ez az igazi valóság.
- Misztikus nyelv használata annak leírására, amely szavakkal gyakorlatilag leírhatatlan. Mintha egy utazótól kapnánk egy képeslapot / leírást egy olyan földrészről, amelyet nem ismerünk.
- Miért van mégis ez annyira távol a mindennapi tapasztalattól, vagy akár a hétköznapi vallásos élettől?
- A Kabbala válasza erre nagyon kifinomult. Semmi sem adódik hozzá az Ein Sof-hoz. Az Isten egysége abszolút. A szefirot 10-sége nem követi az 1-et, hanem abban benne van. A szefirot rendszere annak a leírása, hogyan jelenik meg a valóság különböző szinteken.
- Jelen előadás nem egy bizonyos mű szefirot tárgyalását mutatja be, hanem egy olyan általános és hagyományos leírást, amely lehetővé teszi a szefirot rendszerének megértését + egyes művek tárgyalásának követését.

Keter

- Az első szándék megjelenése. az Ein Sof-on belül, a multiplicitás felé.
- Ebben a szefirah-ban nincs specifikus 'tartalom'. Vágy, a szellem belső mozgása.
- Ez a szefirah a valóságnak az az állomása, amely a teljes egység és a multiplicitás irányába tett első lépés között van.
- Negatív leírás: 'Levegő, amelyet nem lehet megragadni', 'rejtett fény', stb.
- Képi kiábrázolása: *Keter* = korona, a kozmikus folyamat kezdete.
- Sefer Yetzirah: *szefirah* = *kör*, amelynek kezdete a vége és a vége a kezdete.

Hokhmah - Binah

- A Keter-ből származik a 'valós' létezés első és legfinomabb pontja.
- Minden dolog, lelkek, minden időpillanat, amely valaha létezni fog, ebben az ősi pontban létezik, amely egyszerre végtelenül kicsi és végtelenül nagy (misztikusok: paradox nyelvezet!)
- Keter → Hokhmah az első lépés az ősi folyamatban, a semmiből a létezésbe, a tiszta potencialitásból a valóságos létezésbe. A változatos létezés minden eleme benne van a Hokhmah-ban, készen az útra.
'De a bölcsesség hol található, és az értelemnek hol van a helye? Halandó a hozzá vivő utat nem ismeri, az élők földén az nem található.' (Jób 28:12-13)
- Végtelenül finom átmenet. Szinte alig észrevehető kis lépés. DE: a differenciálatlan isteni akaratból → minden potenciális létező gyökeréig → nagy lépés mégis.
- Hokhmah = bölcsesség → primordiális *tanítás*, 'Isten belső esze' → ez is koncentráltan található itt meg
- 'Kezdetben az Isten Bölcsességgel teremtette a világot' → Teremtés és Reveláció ikertestvérek → létezés és nyelv, reális és nominális egyszerre jönnek elő az Isten rejtett eszéből.
- Mint primordiális pont, a Hokhmah szimbóluma a *yod*, a legkisebb betű, amelyből minden másik betű kiindul.

Hokhmah - Binah

- A Torah, minden kommentár, amelyet következő generációk írnak, az egész emberi bölcsesség megtalálható ebben a yod-ban.
- A yod egyben az Isten nevének első betűje.
- Isteni Üresség → létezés kezdete → dualitás keletkezése, még ha a belső világban is. Hokhmah társát is magával hozza: Binah = kontempláció.
- Hokhmah egy fényforrás, amely egy nagy tükrös palotát keres, amelyben a fénye visszaverődik. Elválaszthatatlanok számunkra. Hokhmah fénye túl finom ahhoz, hogy erősítés nélkül látható legyen, Binah termei pedig sötétek lennének a Hokhmah fénye nélkül.
- Kabbalisták: első páros: Abba és Imma (Apa és Anya, férfi és nő). Egyesülés: fény, víz, szexuális: Hokhmah magja megtölti Binah méhét, hogy újabb entitásoknak adjon életet a szefirot-rendszer alsó 7-es részében.
- Hokhmah – Binah: kozmikus valóság de egyben a hétköznapi mentális funkció is: kreatív szikra → gondolati mélység, amely a szikrát magába veszi, majd átformálja. Hokhmah – yod keresi a kifejeződést → Binah egy nagy szikla, amelyből Hokhmah új betűket vés ki (nyelv).
- Az az első triád alkotja legprimordiálisab részét a belső isteni világnak, amely meglehetősen érthetetlen az emberi ész számára.

יהוה

Hesed – Gevurah - Tif'eret

- Binah méhéből származik az 'alsó' 7 szefirot, amelyek az isteni személy 7 aspektusát jelentik. Együtt alkotják azt az Istent – erőter és összjáték értelemben - , akit imádunk és akinek képe az emberi lélekben reflektálódik (bibliai és rabbinikus).
- Az 'alsó' 7 szefirot térben 6 irányba helyezkednek el egy központ körül, időben 7 nap → csúcspont Sabbath.
- A térbeli és időbeli sorrend lényegtelen, mert ezek másként jelentkeznek az Isteni dimenzióban. Inkább belső logika.
- Két dialektikus triád, majd egy végső fogadó eszköz a végén, amely a rendszert alulról táplálja energiával; a Keter 'alsó' megfelelője.
- *Hesed* – az Isten szeretete vagy kegyelme. Isten kijött az eltakarásból és szeretetével áraszt el minden teremtményt. A Keter végtelen szeretetét árasztja ki minden létezőre. A szeretet azonban önmagában nem elég, hogy új lényeket hozzon létre és elhelyezze őket a világban: → döntés/ítélet → Din → Gevurah = Isteni hatalom. Ez az, ami behatárolja és kontrollálja Hesed-et.
- Hesed a szeretet Istene → emberi lélekben visszhangzik. Misztikusok: Isten szeretete, embertársaink szeretete, minden teremtmény szeretete.
- Gevurah → az Isten, akit félünk.

Hesed – Gevurah - Tif'eret

- Hesed: Ábrahám: az isten végtelen szeretete miatt mindent neki áldozott. *'De te Izráel, én szolgám, Jákób, a kit én elválasztottam, Ábrahámnak, az én barátomnak magva.'* (Ésaiás 41:8)
- Gevurah → az Isten, akit félünk. Izsák. *'Ha az én atyám Istene, Ábrahám Istene, és az Izsák félelme velem nem volt volna, bizony most üresen bocsátanál el engem, de megtekintette Isten az én nyomorúságomat és kezeim munkáját, és megfeddett téged tegnap éjjel.'* (Mózes I. 31:42)
- Hesed és Gevurah összekapcsolása egy nagyon finom egyensúlyozási művelet. Túl sok szeretet és elveszítjük az ítélőképességünk. Túl sok hatalom, vagy ítélet, az még rosszabb. Gevurah az antropomorf szefirot-rajz bal oldala. Ahelyett, hogy a szeretetet szabályozná, egyedül akar uralkodni → ördögi erő megszületése. A Kabbala egyik legfontosabb erkölcsi tanítása: a hatalom, amelyet nem fékez meg a szeretet, ördögivé válik. Az önmagától megrészegült hatalom démonivá válik. Ez természetesen nem menti fel az emberiséget. Az isteni szférában az ördöginek csak a potenciálja van meg – kozmikus törvény. Amikor gonoszul viselkedünk, a felborult egyensúlyunk vagyunk a tanúi, ugyanúgy mint az isteni szférában.
- Sem az isteni szféra, sem az ember nem tud Gevurah nélkül meglegni: önmérséklet, erős karakter, szituációkban megfelelő módon viselkedni → mindezt át kell használni a szeretet, különben kárt okozunk a kozmosznak és önmagunknak.

Hesed – Gevurah - Tif'eret

- A Hesed és Gevurah közötti egyensúly következménye a hatodik szefirah, amely az egész rendszer közepe → *Tif'eret*
- Ez testesíti meg a bibliai és rabbinikus személyes Istent → aki a trónuson ül és akihez imádkozunk → az istenség 'bal' és 'jobb' között foglal helyet a Keter alatt vertikálisan.
- Jákob pátriárka személyesíti meg → 3. pátriárka (Izrael), aki Ábrahám és Izsák integrálója, a kettő közötti egyensúly (ez egy idealizált pátriárka-kép = 'az ágya tökéletes' = minden leszármazottja szent ember)
- A nem-személyes jelzők: *Tife'eret* = ragyogás, *mishpat* = kiegyensúlyozott ítélet, *emet* = igazság (a gyöke a héber abc első, középső és utolsó betűje → az igazság az egész létet átöleli); mint Mózes tabernákuluma, Jákob a tartóoszlop, fénysugár, amely az egyik végtől a másikig világít.
- A Tife'eret feloldja a Gevurah és Hesed közötti feszültséget → a tökéletes ember, új Ádám → az emberiség mintaképe, amelyben Isten meglátja önmagát
- Belső kontemplációval az ember az egész kozmoszt megismerheti
- Ezt követi egy másik triád

Netsah – Hod - Yesod

- Semmi új nem történik itt → ezek csatornák, amelyen keresztül az isteni erők megvalósulnak az alsób régiókban egészen a Malkuth-ig (Shekhinah), amely az alsóbb régió forrása
- Netsah és Hod szerepe: prófécia forrásai
- Mózes volt az egyetlen, aki elérte a Tif'eret-et → '*Shekhinah vőlegénye*'
- A többi halandó csak a Shekhinah-n keresztül érzékelheti a szefirot-univerzumot (ez a formális Kabbala-tanítás, amelyet a Zohar és más írások meghaladnak).
- A 9. szefirah, Yesod fókuszálja az összes kozmikus erőt egy pontba. Hasonló a Hokhmah-hoz.
- Metafora: fény, víz. De egyben sperma is → férfi szexuális energia. Galen (görög orvos) szerint a mag az agyból indul ki (Hokhmah), levezetődik a gerincen (Tif'eret) majd a két herén keresztül (Netsah és Hod) a phallusban (Yesod) összpontosul, hogy egyesülhessen a nővel (Shekhinah). A szefirotikus univerzum a Yesod-on keresztül termékenyíti meg a Shekhinah-t, hogy megtermékenyítve az isteni teljességgel életet adjon az alsóbb világoknak (többek között az angyali és emberi világoknak).
- Yesod → József → 'a helyes úton járó' (Potifár felesége, férfiúi erkölcsösség, szexuális tisztaság)

Netsah – Hod - Yesod

- Yesod: nemcsak férfiúi erényesség, hanem férfi potencia is. A Kabbalisták mindig is tanították, hogy a kettő ugyanaz és nem választható el.
- A valós világban ismertek voltak a (szexuális) kilengések, de a szefirot-univerzum tiszta → a végső cél a Yesod és Shekhinah egyesülése.
- Yesod a Tif'eret alsóbb megnyilvánulása, de jelentősége nem kisebb.
- Ez vezet el Malkhut-hoz.

Malkhut (*Shekhinah*)

- A szimbólumokat tekintve az egyik leggazdagabb szefirah.
- Malkhut = királyság, amely fölött Tif'eret uralkodik, fenntartja és védelmezi.
- A maga rendjén a 10. szefirah feladata az alsóbb világok fölötti gondoskodás → az alsóbb világok uralkodója
- Matronita, Úrhölgy
- Dávid (!), érzékeny ítélőképesség (affinitás a baloldallal)
- A Kabbalisták az Úristen mennyasszonyának is nevezik.
- Az ördögi erők elcsábíthatják, vagy foglyul ejthetik → a vallásos élet lényege, hogy megvédjük őt, s segítsük abban, hogy egyesüljön a vőlegényével.
- Shekhinah (ősi rabbinikus kifejezés) → a világban lakozó isteni jelenlét kifejezője (Izrael népével tartott a bajban...) DE a kettő közötti különbség megmarad: *Shekhinah* az isteni jelenlét kifejezője ↔ *keneset yisra'el* a zsidó nép összessége. Shekhinah az isteni jelenlét kifejezője, de nem azonos vele
- A Kabbalisták ezt a megkülönböztetést eltörölték
- A rabbik Énekek Éneke olvasata átalakul a Kabbalában: az Isten belső egység a férfi és nő egysége jelképe.

Malkhut (Shekhinah)

- YHVH és Izrael népe között megmarad a speciális kapcsolat, de a vallás titka a férfi és nő egyesülése az Istennel. Az Isten és (elsősorban) a Kabbalisták feladata, hogy helyreállítsák a kozmikus egységet, szembesítsék az isteni férfi és női elvet, hogy a fény megvilágítsa az egész univerzumot, az élet vize átfolyhasson rajta keresztül, hogy az alsóbb világokat éltesse és fenntartsa.
- Gazdag szimbólum-rendszer: Hold (sötét, de a Naptól kapja a fényt), tenger, amelybe minden vizek folynak, föld, amely várja a megtermékenyítő esőt. Mennyei Jeruzsálem, amelybe a király bevonul, trónus, amelyen Ő trónol, templom vagy tabernákulum, frígyláda, amelyben a szerződés (Torah és a körülmetélt phallus van)
- Passzív-befogadó a többi 9 szefirot-ot illetően, de tőlük kapja az energiát. De uralkodó, életet-adó az alsóbb világok számára (beleértve az emberi lelket).
- A Kabbalisták önmagukat a Matronita lovagjainak tekintették/tekintik. Az összes ima rajta keresztül kanalizálódik, s az a célja, hogy befolyással legyen a szefirotikus egységre. A vallásos élet végső célja, hogy a Shekhinah-t szerelmi állapotba hozza.

Összefoglalás

- Politeizmus??? Sefer Yetsirah: szefirot → *belimah* = csend, visszatartani
- DE *beli mah* = lényeg nélküli → más sík
- A Kabbala nagy értéke, hogy egy másik nyelvet használ, mint a hagyományos vallásos hagyomány (hasonlóan más misztikus hagyományokhoz) → túlhaladva a filozófiát, a valóságnak egy olyan világát megvilágítva, amelyre a racionális gondolkodás képtelen.
- Szimbolikus nyelv → a szefirot szimbolikus gyűjtőfogalmak, amelyeket asszociáció köt össze. Éppen ezért a szefirot nevei nem lényegesek → csak újabb réteg az asszociált szimbólumok összetett hálójában.

Irodalom – könyv

- Kimpen, Geert: *De kabbalist*. Uitgeverij De Arbeiderspers, 2007.
- Waite, Arthur Edward: *The Doctrine and Literature of the Kabbalah*. The Theosophical Publishing Society, 1902.
- Waite, Arthur Edward: *The Secret Doctrine in Israel*. Occult Research Press, é.n.
- Zimler, Richard: *The Last Kabbalist of Lisbon*. Arcadia Books, 1998.
- Berg, Michael: *Becoming Like God. Kabbalah and Our Ultimate Destiny*. Kabbalah Centre International, 2004.
- Berg, Yehuda: *The 72 Names of God. Technology for the Soul*. Kabbalah Centre International, 2004.
- Berg, Yehuda: *The Power of Kabbalah. Technology for the Soul*. Kabbalah Centre International, 2004.
- Kaplan, Aryeh: *Sefer Yetzirah – The Book of Creation*. Weiser Books, 1997.
- Kaplan, Aryeh: *The Bahir*. Weiser Books, 1979.
- Kaplan, Aryeh: *Jewish Meditation. A Practical Guide*. Schocken Books, 1985.
- Kaplan, Aryeh: *Meditation and Kabbalah*. Weiser Books, 1982.

Irodalom – könyv

- Kaplan, Aryeh: *Meditation and the Bible*. Weiser Books, 1989.
- Kaplan, Aryeh: *The Seven Beggars: & Other Kabbalistic Tales of Rebbe Nachman of Breslov: And Other Kabbalistic Tales of Rebbe Nachman of Breslov*. Jewish Lights Publishing, 2005.
- Kaplan, Aryeh: *Lost Princess: And Other Kabbalistic Tales of Rebbe Nachman of Breslov*. Jewish Lights Publishing, 2004.
- Kaplan, Aryeh: *The Living Torah English Edition with Haftaret, Bibliography, & Index*. Moznaim Publishing Corporation, 1981.
- Vital, Chaim: *Jewish Mystical Autobiographies. Book of Visions*. Paulist Press, 1999.
- *A Talmud könyvei* (ford. & szerk. dr. Molnár Ernő). Korvin Testvérek Könyvnyomdája, 1921-1923.
- Umberto Eco: *Foucault's Pendulum*. Secker & Warburg, 1989.
- Arthur Green: *A Guide to the "Zohar"*. Stanford University Press, 2004.
- Shimon Bar Yohai (Daniel C. Matt ford.): *The Zohar: Vol. I-VIII. (Zohar: The Pritzker Editions)*. Stanford University Press, 2003-2014.
- Shimon Bar Yohai (Michael Berg szerk.): *The Zohar: Vol. I-XXIII*. Research Centre of Kabbalah, 2001.
- *Zohár*. Atlantisz, 2014.

Internet források

- Kabbalah Online:
http://www.chabad.org/kabbalah/default_cdo/jewish/Kabbalah-Online.htm
- The Kabbalah Centre:
<http://kabbalah.com/>
- Zohar (teljes arámi szöveg + angol fordítás):
http://www.zohar.com/terms/zohar_body/127